

Motion till riksdagen 2012/13:So489

av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Sammanfattning

Vänsterpartiet presenterar här förslag till riktade förstärkningar av välfärden. Vi föreslår bl.a. en stor satsning på mer personal i äldreomsorgen samtidigt som vi förstärker satsningen på kompetensutveckling av personalen. De äldre måste också ha större inflytande över sin egen vardag, och vi vill införa ett särskilt bidrag för att stimulera sådant utvecklingsarbete. Vi vill också stimulera utvecklingen av förenklad biståndsbedömning i hemtjänsten, öka inflytandet för de äldre över insatserna genom satsningar på timmar för verklig valfrihet och att genomföra ett matlyft.

Det behövs fler vårdplatser inom hälso- och sjukvården, och 1 miljard kronor per år bör riktas för att driva på en sådan utveckling hos landstingen. Samtidigt finns brist på specialistsjuksköterskor. För att fler sjuksköterskor ska vilja specialisera sig föreslår vi att de under utbildningsperioden ska få behålla 80 procent av sin lön. Den förebyggande hälso- och sjukvården har prioriterats ned på senare år, och vi föreslår därför en förebyggandemiljard riktad till primärvården.

Skyddet för barn och unga inom den sociala barn- och ungdomsvården behöver stärkas. Vi föreslår ytterligare satsningar utöver de regeringen föreslagit.

Vänsterpartiet avsätter vidare pengar för att stärka arbetet till skydd för våld utsatta kvinnor. Vi satsar bl.a. 200 miljoner kronor per år på ett grundstöd till kvinnojourerna.

Vi tillbakavisar också regeringens förändringar av högkostnadsskydden.

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen beslutar vad som anförs i motionen om en ändring av avgiftsbeloppet i 26 a § hälso- och sjukvårdslagen.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) (avsnitt 2.1 och 4.10 i propositionen).
4. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. (avsnitt 2.2 och 4.10 i propositionen).
5. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning (avsnitt 2.3 och 4.10 i propositionen).
6. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik (avsnitt 2.4 och 4.10 i propositionen).

Anslagsfördelning

Tabell 1 Anslagsförslag 2013 för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (V)
1:4	Tandvårdsförmåner m.m.	6 206 660	+1 350 000
1:5	Bidrag för läkemedelsförmånerna	22 200 000	+725 000
1:6	Bidrag till folkhälsa och sjukvård	1 711 507	+3 315 000
1:8	Bidrag till psykiatri	863 263	+30 000
1:9	Prestationsbunden vårdgaranti	1 000 000	-1 000 000
2:5	Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	145 502	+10 000
3:2	Bidrag till handikapporganisationer	182 742	+20 000
4:1	Personligt ombud	104 460	+26 000
4:5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	1 772 630	+2 565 000
4:7	Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	450 881	+141 000
<i>Nytt anslag</i>			
Nytt	Omsorgslyft handikappomsorgen		+100 000
Summa			+7 282 000

1:4 Tandvårdsförmåner

Tillgång till tandvård har blivit en klassfråga i Sverige. Vänsterpartiet vill se en tandvårdsreform som ska leda fram till ett högkostnadsskydd liknande det som finns inom hälso- och sjukvården. För att inleda arbetet mot ett sådant system avsätter Vänsterpartiet 1,3 miljarder kronor utöver regeringens satsning under 2013.

För att även asylsökande och papperslösa ska ges rätt till tandvård på samma villkor som övriga befolkningen avsätter vi 50 miljoner kronor per år.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 1 350 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna

Regeringen höjde högkostnadsskyddet med 22 procent fr.o.m. den 1 januari 2012. Många av dem med lägst inkomster har svårt att klara höjningen av sjukvårdsbesök och läkemedel. De tvingas välja mellan att söka försörjningsstöd eller avstå från vård och medicin till sig själva eller till sina barn. Särskilt hårt har höjningen slagit mot ensamstående med barn, där de flesta är kvinnor. Den gruppen avstod redan tidigare från läkarbesök och mediciner närmare tre gånger så ofta som befolkningen i övrigt. Lika illa är det för människor med funktionsnedsättning. De avstod också tre gånger oftare. De har oftare en låg inkomst men stora utgifter. För många pensionärer med låga pensioner har också höjningen blivit kännbar.

Vi föreslår att beloppet då befrielse från avgift inträder i 26 a § hälso- och sjukvårdslagen ändras från 1 100 till 900 kronor, vilket är det belopp som gällde innan 1 januari 2012. Detta bör riksdagen besluta.

Som en följd ökar vi anslag 1:5 med 700 miljoner kronor 2013. Det får också konsekvenser under utgiftsområde 25.

Barn som är intoleranta eller allergiska mot vissa livsmedel kan i dag få ett begränsat bassortiment av vissa livsmedel från apoteket. Det gäller gluten- och mjölkfria specialprodukter. Barn upp till 16 år får då en livsmedelsanvisning. Som ett led i att stärka familjer i en utsatt ekonomisk situation anser Vänsterpartiet att denna förmån ska gälla för ungdomar upp till 19 år. Detta beräknar vi kommer att kosta 25 miljoner kronor per år från 2013.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 725 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Vänsterpartiet säger nej till regeringens ambition att alla landsting ska erbjuda en utökad valfrihet för den enskilde även i den specialiserade vården enligt

Fel! Okänt namn på

LOV. Vi avvisar därmed regeringens förslag om stimulansbidrag för detta ändamål. Enligt regeringens budgetproposition ska detta bidrag uppgå till 100 miljoner kronor 2013.

Vi föreslår i stället ett stimulansbidrag på 1 miljard kronor till landstingen för genomförandet av en vårdplatsgaranti. Pengarna tillfaller de landsting som kan visa upp planerade satsningar för fler vårdplatser på sjukhusen. Landstingen medfinansierar satsningen med 50 procent.

En annan av Vänsterpartiets stora ekonomiska satsningar är på folkhälsoområdet. De ökade privatiseringarna urholkar folkhälsoarbetet, något vi utvecklar mer i vår motion om hälso- och sjukvården (2012/13:So486). För att stoppa denna negativa utveckling på folkhälsoområdet avsätter Vänsterpartiet 1 miljard till det förebyggande arbetet mot ohälsa. En annan åtgärd är att tillsätta en folkhälsokommission som ska analysera de sociala skillnaderna i hälsa och deras samband med sociala bestämningsfaktorer. För detta avsätter vi 5 miljoner kronor.

Det råder stor brist på specialistutbildade sjuksköterskor och antalet minskar stadigt. Vänsterpartiet satsar på betald specialistutbildning för sjuksköterskor, vilket leder till att anslaget ökar med 910 miljoner kronor. Det höjer kvaliteten på vården och skapar arbetstillfällen genom vikariat för de anställda som vidareutbildar sig.

Regeringen vill ge papperslösa rätt till vård på samma villkor som asylsökande har idag, dvs. rätt till "vård som inte kan anstå". Vi har en högre ambition och vill ge både asylsökande och papperslösa rätt till vård på samma villkor som alla andra redan från den 1 januari 2013 och vi höjer anslaget med 500 miljoner kronor.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 3 315 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

1:8 Bidrag till psykiatri

Regeringen har gjort en förnyad satsning för att förebygga psykisk ohälsa och förbättra vården och omsorgen för personer med psykisk ohälsa. Detaljerna kring satsningen är till stora delar inte tillräckligt kända, men Vänsterpartiet kommer att fortsätta bevaka detta mycket viktiga område. De anslagna pengarna måste komma till användning, vilket inte skedde i regeringens tidigare satsning. Det är också tydligt att regeringens tidigare psykiatrisatsning blev lidande av att landsting och kommuner inte har tillräckliga ekonomiska förutsättningar.

Vi föreslår under anslag 1:8 ett stimulansbidrag för utveckling av arbete med brukarrevisioner och hänvisar i övrigt till vår motion 2012/13:So268 som behandlar psykiatrin.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 30 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

1:9 Prestationsbunden vårdgaranti

Vänsterpartiet avvisar regeringens anslag om 1 000 miljoner kronor per år till prestationsbunden vårdgaranti. Vi anser i stället att pengarna ska gå till att höja kvaliteten i vården genom att satsa på antalet anställda inom vården och deras kompetens. Vi satsar även på en utökning av vårdplatser.

Vänsterpartiet föreslår en minskning av anslaget med 1 000 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

2:5 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar

Vaksamheten och kunskapen om hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar av liknande karaktär förefaller ha minskat, särskilt bland unga. För att minska spridningen av hiv/aids måste det vidtas åtgärder. De ekonomiska medel som anslås för hiv-prevention ska följa FN:s rekommendationer, riktas tydligt mot riskgrupper som exempelvis män som har sex med män, och därmed anpassas efter den epidemiologiska utvecklingen i Sverige (se motion 2011/12:So458).

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

3:2 Bidrag till handikapporganisationer

Handikapporganisationerna fyller en oerhört viktig funktion när det gäller att företräda sina medlemmars intressen. Bidragen har dock inte följt pris- och löneutvecklingen i samhället och har därför urholkats. För att kunna ta del i det demokratiska påverkansarbetet och där föra fram medlemmarnas synpunkter och intressen behöver dessa organisationer mer resurser. När nya organisationer tillkommer ska de dessutom ha del av bidraget.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 20 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

4:1 Personligt ombud

Personliga ombud för personer med psykisk funktionsnedsättning är en oerhört viktig reform. Trots det lyckosamma med de personliga ombuden, för den enskilde och för samhället, finns det en reell risk att kommuner i en ekonomiskt trängd situation inte prioriterar verksamheten. För att säkerställa reformen med personliga ombud föreslår vi att den lagregleras från den 1 juli

Fel! Okänt namn på

2013 (se motion 2011/12:So268). Detta innebär en satsning på 26 miljoner kronor 2013 och därefter 52 miljoner kronor per år från 2014.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 26 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken

Vänsterpartiet gör en stor satsning på 1 miljard kronor 2013, 2 miljarder kronor 2014 och 3 miljarder kronor 2015 på en ökad bemanning i äldreomsorgen med prioritet för demensvården. Vi satsar även 4 miljarder kronor under 10 år på ett kunskapslyft för personalen inom äldreomsorgen. Detta innebär en utökning av budgetposten på 150 miljoner kronor under 2013 jämfört med regeringens förslag. I regeringens kompetenssatsning ingår det pengar till ett starta-eget-bidrag. Vänsterpartiet avvisar den satsningen och lägger i stället 2 miljoner kronor till pensionärsorganisationer och 2 miljoner kronor till anhörigorganisationer. Resten av pengarna går till andra satsningar inom Omsorgslyftet.

Vi satsar 1 miljard kronor 2013 för att personer som bor på äldreboenden ska få möjlighet till två timmar för verklig valfrihet varje vecka. Det ska vara timmar då man får använda personalens hjälp till det man själv önskar.

Vänsterpartiet avvisar även regeringens satsningar på "värdigt liv i äldreomsorgen" och "värdighetsgarantin" och lägger i stället 180 miljoner kronor 2013 på att äldre ska få större inflytande över insatserna inom äldreomsorgen.

När det gäller hemtjänsten avsätter vi 200 miljoner kronor om året på förklarad biståndsbedömning.

Vi satsar 200 miljoner kronor per år på ett matlyft.

Andra satsningar inom äldreomsorgen är 50 miljoner kronor för att utveckla arbetssätt för att fler äldre ska få omsorg på sitt eget språk. Vi avsätter även 10 miljoner kronor till införandet av regionala vägledare samt en nationell samordnare för äldre döva och dövblinda. Slutligen minskar vi anslaget med 45 miljoner kronor eftersom vi säger nej till regeringens stimulansmedel för införande av LOV.

Vänsterpartiets politik när det gäller äldreomsorgen redovisas utförligare i motion 2012/13:So487.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 2 565 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete

Skyddet för barn och unga inom den sociala barn- och ungdomsvården behöver stärkas. Vi föreslår ytterligare satsningar utöver regeringens förslag. För

2013 innebär det att vi satsar 8 miljoner kronor mer än regeringen, vilket ökar till 131 miljoner kronor 2014 och 253 miljoner kronor 2015.

Vänsterpartiet anser vidare att det bör inrättas ett nationellt barnfridscentrum. Detta ska vara ett nationellt kunskaps- och forskningscentrum som kan hämta in och sprida kunskaper när det gäller ärenden om misshandel av barn och sexuella övergrepp. För detta ändamål avsätter vi 7 miljoner kronor 2013 och 13 miljoner kronor per år från 2014.

Stockholms läns landstings enhet Maria Ungdom bör göras till ett nationellt kunskapscentrum för frågor gällande missbruk och ungdomar. För detta ändamål anslår vi 10 miljoner kronor per år från 2013.

Genom kvinnors ideella frivilligarbete i jourerna kan brottsoffer få relevant hjälp trots att samhällets insatser brister. Kvinnojourernas styrka ligger i att de är skapade av kvinnor för kvinnor. Det är en frizon där ingen ifrågasätter kvinnors och barns upplevelser av våld. Tjej- och kvinnojourerna spelar också en central roll när det gäller att synliggöra och sprida kunskap om våldets mekanismer och konsekvenser. Trots att företrädare för polis, socialtjänst och sjukvård själva anser att de lokala kvinnojourerna ger ett mer heltäckande stöd till utsatta kvinnor än vad de själva kan erbjuda existerar jourerna fortfarande under osäkra förhållanden. För att ge kvinnojourer runtom i landet goda förutsättningar vill vi införa ett stabilt statligt grundstöd. Det ska fördelas efter hur många som bor i området där jouren finns och beviljas för tre år i taget. Där det saknas en kvinnojour gör pengarna det möjligt att bygga upp en ny. Både ideella och kommunala kvinnojourer får del av stödet som ska vara förutsägbart och långsiktigt. Vi satsar 200 miljoner kronor per år från och med 2013.

Kunskapen om mäns våld mot kvinnor måste förbättras rejält, inte minst gäller det kunskap för att förbättra stödet till våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättningar eller pågående missbruk och äldre våldsutsatta kvinnor. För att stimulera en kompetensutveckling inom socialtjänsten och bland personal som arbetar med personer med funktionsnedsättningar avsätter vi 54,5 miljoner kronor per år från 2013.

Vi menar att staten bör ta ett särskilt ansvar för de mest utsatta kvinnorna. Regeringen bör återkomma med ett handlingsprogram för inrättande av resursjourer som har kompetens att ta emot missbrukande kvinnor respektive kvinnor med psykiska funktionsnedsättningar. För att stödja en satsning på resursjourer avsätter Vänsterpartiet 20 miljoner kronor per år från 2013.

För att göra Nationellt centrum för kvinnofrid tillgängligt även för kvinnor som är döva och hörselskadade anser Vänsterpartiet att en möjlighet att kommunicera via teckenspråkstolk bör införas. För att utveckla detta arbete avsätter Vänsterpartiet 2 miljoner kronor årligen.

Kvinnor som lever i Sverige utan uppehållstillstånd och har utsatts för mäns våld ska ha rätt till skyddat boende och stöd från myndigheterna utan att riskera utvisning. Vi anvisar i vårt budgetalternativ 30 miljoner kronor årligen för att kommunerna ska ha ekonomisk möjlighet att ge även papperslösa kvinnor som utsatts för våld stöd och skyddat boende.

Det behövs fler och samlade kraftåtgärder för att minska prostitutionen. Därför vill vi att det inrättas ett nationellt resurscentrum mot prostitution, som

Fel! Okänt namn på

ska ha i uppgift att ta emot och stötta dem som söker vägar ut ur prostitutionen. Detta centrum, som ska ha specialistkompetens på området, bör även arbeta med stöd och information gentemot institutioner och yrkesgrupper som i sin verksamhet möter människor i prostitution. Det bör även samverka med berörda myndigheter och organisationer. För att finansiera ett nationellt resurscentrum mot prostitution avsätter Vänsterpartiet 7 miljoner kronor per år från 2013.

Utöver satsningarna i budgetmotionen har vi också en särskild motion om mäns våld mot kvinnor, 2012/13:So267.

Under en lång rad år har verksamheten med brottsofferjour för personer som blivit utsatta för brott p.g.a. sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck levt en osäker tillvaro. Vänsterpartiet anser att det nu är dags att permanenta stödet till brottsofferjourer för hbt-personer. Vi anslår därför 2,5 miljoner kronor årligen för detta ändamål.

Vi avvisar regeringens planer på att införa den så kallade jobbstimulansen inom det ekonomiska biståndet och minskar anslaget med 200 miljoner kronor 2013. Beräkningen av försörjningsstödet ska förändras så att endast en del av arbetsinkomsten påverkar bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Syftet sägs vara att ”minska marginaleffekterna vid arbete”. Det nya sättet att räkna planerar man ska börja gälla den 1 juli 2013. Vi kan konstatera att den typ av jobb som man vill ska löna sig bättre är högst tillfälliga eller extremt lågavlönade. I stället borde alla som i dag får försörjningsstöd endast p.g.a. arbetslöshet i stället få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Villkoret för att få ersättning från den allmänna delen i arbetslöshetsförsäkringen, den s.k. grundförsäkringen, bör utvidgas till alla som aktivt söker arbete och är inskrivna på Arbetsförmedlingen.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 146 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

Nytt anslag: Omsorgslyft i handikappomsorgen

Handikappomsorgen behöver en långsiktig satsning på kompetenshöjning. Personalen har ofta med sig viktiga kunskaper och erfarenheter men saknar utbildning om funktionsnedsättningar. Det finns ett stort behov av kontinuerlig kunskapshöjning om olika slags funktionsnedsättningar, bemötande, habiliterande och rehabiliterande arbetssätt samt inom flera andra områden.

Det behöver göras en satsning på kompetenshöjning av personalen inom området för funktionsnedsättningar och för år 2013 anslår vi 100 miljoner kronor. I motion 2012/13:So269 lämnar vi även förslag på hur delaktigheten ska bli bättre för personer med funktionsnedsättning.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 100 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

Förslag till författningsändringar för indexreglering av högkostnadsskydden

I linje med vad vi redan anfört om högkostnadsskydden under anslag 1:5 är vi emot även en indexreglering av högkostnadsskydden, då detta på sikt innebär höjningar.

Mot denna bakgrund bör regeringens förslag om att anta förslaget till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) (avsnitt 2.1 och 4.10 i propositionen) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

Vidare bör regeringens förslag om att anta förslaget till lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. (avsnitt 2.2 och 4.10 i propositionen) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

Vidare bör regeringens förslag om att anta förslaget till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning (avsnitt 2.3 och 4.10 i propositionen) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

Slutligen bör regeringens förslag om att anta förslaget till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik (avsnitt 2.4 och 4.10 i propositionen) avslås. Detta bör riksdagen besluta.

Stockholm den 4 oktober 2012

Jonas Sjöstedt (V)

Ulla Andersson (V)

Hans Linde (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Jens Holm (V)

Eva Olofsson (V)